

**Η συμμετοχή των παιδιών σε μη σχολικές δραστηριότητες
κατά την περίοδο της πανδημίας COVID-19: Με τι
ασχολούνται τα παιδιά, πόσο, με ποιον και πόσο τους αρέσει;**

Σοφία Ζωγόγιαννη
Εργοθεραπεύτρια, Msc in Rehabilitation
Ινστιτούτο Επιστήμης Έργου και Αποκατάστασης
Μητροπολιτικό Κολέγιο

Εισαγωγή

- ▶ Τα παιδιά μέσω δραστηριοτήτων αλληλεπιδρούν με το περιβάλλον και αναπτύσσουν δεξιότητες
- ▶ Προβληματισμός για την ενεργή συμμετοχή τους σε έργα μετά το σχολείο
- ▶ Η Εργοθεραπεία και η επιστήμη του έργου μελετούν τα ζητήματα των «έργων»
- ▶ **Έργο**: ο,τιδήποτε με το οποίο εμπλέκεται το άτομο (φροντίδα εαυτού, ψυχαγωγία, συνεισφορά στο κοινωνικοοικονομικό πλαίσιο που ανήκει) Creek,2010.
- ▶ Συμμετοχή: WHO στο **ICF (2001)- Διεθνής Ταξινόμηση της Λειτουργικότητας, της Αναπηρίας και της Υγείας**
- ▶ Η φυσική και αναμενόμενη εμπλοκή του ατόμου σε καθημερινές καταστάσεις. Αποτελείται από τους εξής τομείς: ατομική φροντίδα, κινητικότητα, επικοινωνία, διαπροσωπικές σχέσεις, οικιακή ζωή, μαθητεία- απόκτηση εργασίας - έμμισθη απασχόληση, οικονομική διαχείριση, κοινωνική και πολιτική ζωή
- ▶ Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ επιτυγχάνεται μέσω των ΕΡΓΩΝ

Συμμετοχή

- ▶ Η συμμετοχή μέσω έργων συμβάλλει στην ανάπτυξη του παιδιού και στην βελτίωση της ποιότητας ζωής του (WHO, 2002).
- ▶ Η συμμετοχή αποτελεί ζωτικής σημασίας παράγοντα, τόσο για την υγεία και την ευζωία όσο και για την επάρκειά του παιδιού ως άτομο ενώ είναι σημαντικό συστατικό της μάθησης και της προσωπικής εξέλιξης (Larson and Verma, 1999)
- ▶ Τι περιλαμβάνει η συμμετοχή: **προτιμήσεις, παρακολούθηση, εμπλοκή, επάρκεια εκτέλεσης, έννοια εαυτού.**
- ▶ Είδη δραστηριοτήτων: Τυπικές και Μη Τυπικές
- ▶ Η συμμετοχή σε Τυπικές και Μη Τυπικές δραστηριότητες ωφελούν την υγεία του παιδιού, την ευζωία και την ανάπτυξή του, **αλλά** αυτό δε σημαίνει ότι η συμμετοχή σε όσο το δυνατόν περισσότερες δραστηριότητες έχει και καλύτερα αποτελέσματα (Arakelyan *et al.*, 2019).
- ▶ Σημαντικότερη είναι η συμμετοχή των παιδιών σε δραστηριότητες που τους είναι χρήσιμες ή που θέλουν να εμπλακούν και έχουν νόημα για τα ίδια (Darlington and Rodger, 2006).

Διατάραξη- παρεμπόδιση των έργων λόγω της πανδημίας COVID-19

- ▶ Περιοριστικά μέτρα
- ▶ Παραμονή στο σπίτι
- ▶ Κλείσιμο επιχειρήσεων
- ▶ Κλείσιμο σχολείων
- ▶ Κοινωνική αποστασιοποίηση
- ▶ Περιορισμός μετακινήσεων
- ▶ Παιδιά: αλλαγή της καθημερινής ρουτίνας, ελάχιστες και περιορισμένες επαφές με άτομα εκτός του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος

Σκοπός της έρευνας

- ▶ Πεδία ενδιαφέροντος-προβληματισμοί:
- ▶ Τεράστιες αλλαγές που προέκυψαν λόγω της πανδημίας του COVID-19
- ▶ Ανάγκη διερεύνησης των σχεδίων συμμετοχής των παιδιών το διάστημα των δύο μηνών περίπου που έμειναν σε κατ' οίκο περιορισμό.

- ▶ Ερευνητικό ερώτημα:
- ▶ **Με τι ασχολήθηκαν τα παιδιά την περίοδο του περιορισμού τους στο σπίτι λόγω των μέτρων για την πανδημία του COVID-19;**

- ▶ Ηθική και δεοντολογία:
- ▶ Η έρευνα έγκριση από την επιτροπή Ηθικής και Δεοντολογίας για τα θέματα ερευνών του Μητροπολιτικού Κολεγίου

Μεθοδολογία

- ▶ Έρευνα μέτρησης (survey) με τη χρήση ηλεκτρονικού ερωτηματολογίου
- ▶ Τρόπος δειγματοληψίας: μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου σε διευθυντές σχολείων σε διαφορετικές περιοχές της Ελλάδας οι οποίοι το προώθησαν στους μαθητές και μέσω κοινοποίησης στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης (Facebook, Viber).
- ▶ Χρησιμοποιήθηκε η πλατφόρμα Tyreform (ανωνυμία, συλλογή δεδομένων)
- ▶ Το ερωτηματολόγιο ήταν διαθέσιμο για δύο μήνες
- ▶ Στην συγκεκριμένη έρευνα μέτρησης επιλέχθηκε το ερωτηματολόγιο Children's Assessment of Participation and Enjoyment (CAPE) (King *et al.*, 2004).
- Στην Ελλάδα, οι Anastasiadi and Tzetzis (2013) ερεύνησαν την εγκυρότητα της εννοιολογικής κατασκευής και φάνηκε ότι υπάρχει ικανοποιητικός βαθμός εγκυρότητας.

Εργαλείο μέτρησης

Children's Assessment of Participation and Enjoyment (CAPE) (King *et al.*, 2004)

- ερωτηματολόγιο σχεδιασμένο για την μέτρηση της συμμετοχής σε δραστηριότητες που δεν σχετίζονται με τα σχολικά καθήκοντα και αντικατοπτρίζουν την αντίληψη για συμμετοχή σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (Anastasiadi and Tzetzis, 2013).
- Έχει μεταφραστεί και έχει σταθμιστεί στον ελληνικό πληθυσμό από τους Αναστασιάδη και Τζέτζη.
- Οι σχετικές μελέτες έχουν δείξει ότι έχει υψηλή εγκυρότητα και αξιοπιστία
- Αφορά παιδιά και εφήβους ηλικίας 6-21 ετών. Το ερωτηματολόγιο μπορεί να χρησιμοποιηθεί τόσο σε παιδιά τυπικού πληθυσμού όσο και σε παιδιά με δυσκολίες και συμπληρώνεται είτε από το ίδιο το παιδί είτε σε συνεργασία με τον γονέα/ κηδεμόνα ή τον φροντιστή του παιδιού.
- Οι 55 δραστηριότητες κατηγοριοποιούνται με βάση τη φύση ή τον τομέα της δραστηριότητας (Τυπικές ή Μη τυπικές) και τον τύπο αυτής (Ψυχαγωγικές-τηλεόραση, επιτραπέζια, Φυσικές-ποδηλασία, αθλήματα, Δεξιοτήτων-μαθήματα μουσικής χόρος, Αυτοβελτίωσης- διάβασμα, δουλειές του σπιτιού, Κοινωνικές-τηλέφωνο, επίσκεψη σε σπίτι) (Imms, 2008; Jarus *et al.*, 2010; Shimoni, Engel-Yeger and Tirosh, 2010)
- Κάθε δραστηριότητα έχει πέντε ερωτήματα
 1. το παιδί ενεπλάκη (ναι/ όχι) στη συγκεκριμένη δραστηριότητα τους προηγούμενους τέσσερις μήνες (ποικιλία) (diversity)
 2. πόσο εντατικά (intensity) (1-7)
 3. με ποιον την έκανε μαζί (whom) (1-5)
 4. πού έλαβε χώρα (where) (1-6)
 5. πόσο την ευχαριστήθηκε (τιμές 1-5)

Τι προκύπτει από το CAPE

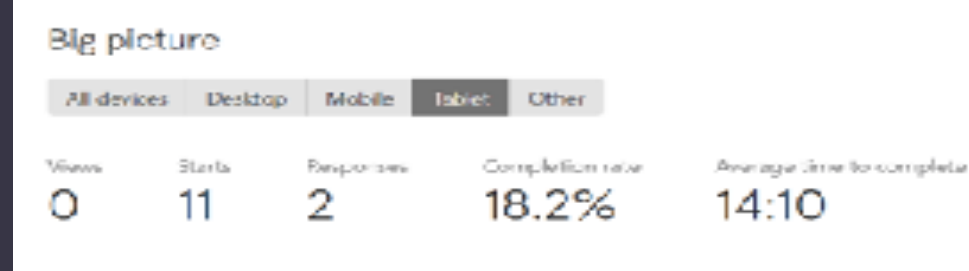
▶ αριθμητικές μετρήσεις (scores) που αφορούν:

1. την ποικιλομορφία της συμμετοχής,
2. το πόσο εντατικά (0.0-7.0),
3. με ποιον την/ τις έκανε (1.0-5.0),
4. το μέρος που έγιναν (1.0-6.0) και
5. την ευχαρίστηση που προκύπτει από αυτήν/ αυτές (1.0-5.0).

▶ μετρήσεις ανάλογα με τον τομέα και τον τύπο της δραστηριότητας όπως αυτοί αναφέρθηκαν παραπάνω.

Οι προαναφερθείσες μετρήσεις δίνουν τη δυνατότητα διερεύνησης αν η συμμετοχή σχετίζεται με την προσωπική επιλογή ή σε περιβαλλοντικούς ή προσωπικούς ανασταλτικούς παράγοντες (Imms, 2008).

Πλατφόρμα χορήγησης ερωτηματολογίου και συλλογής δεδομένων- TypeForm

Typeform.com

Δείγμα

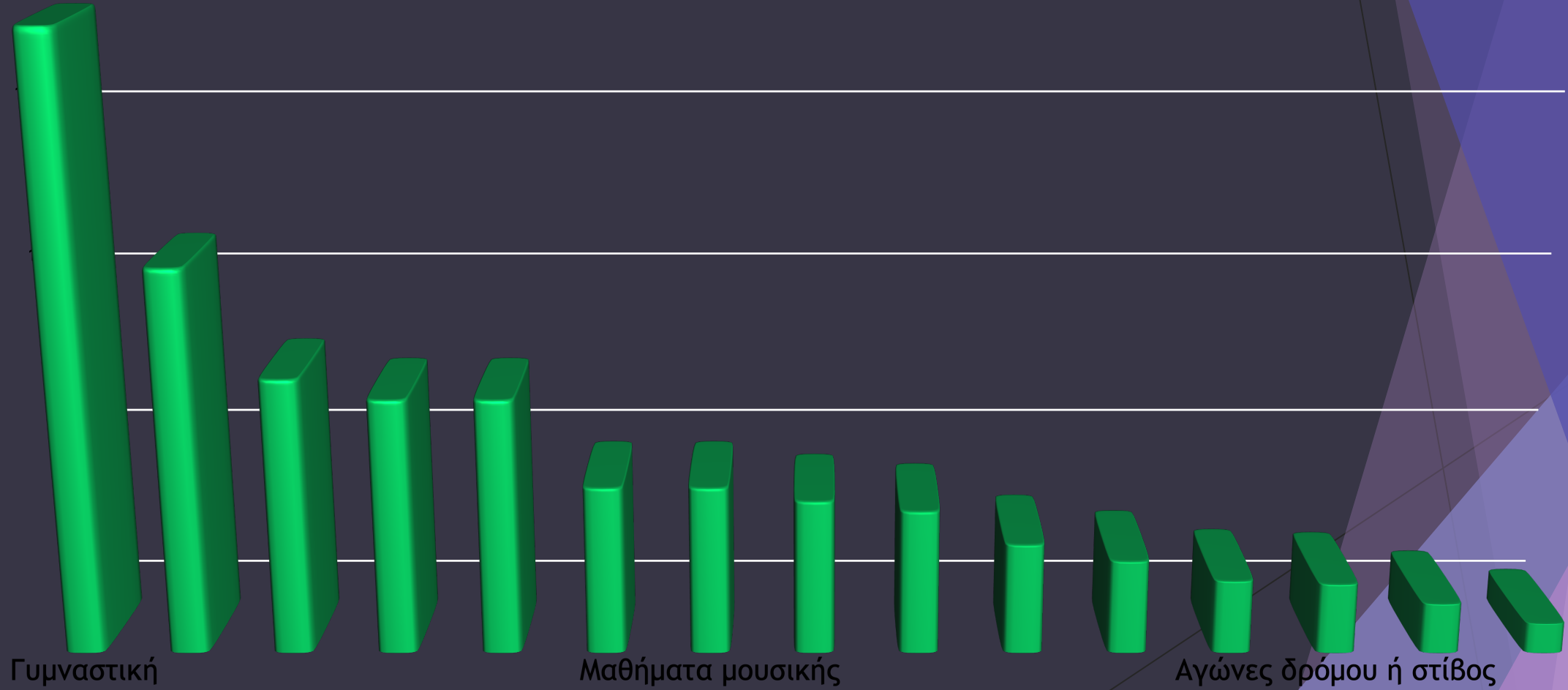
	Συμμετέχοντες	Ποσοστό
Αγόρι	155	56,4
Κορίτσι	120	43,6
Σύνολο	275	100,0

	Συμμετέχοντες	Ποσοστό
6	16	5,8
7	35	12,7
8	57	20,7
9	42	15,3
10	43	15,6
11	39	14,2
12	43	15,6
Σύνολο	275	100,0

Πλήθος συμμετεχόντων ανά Τυπική Δραστηριότητα

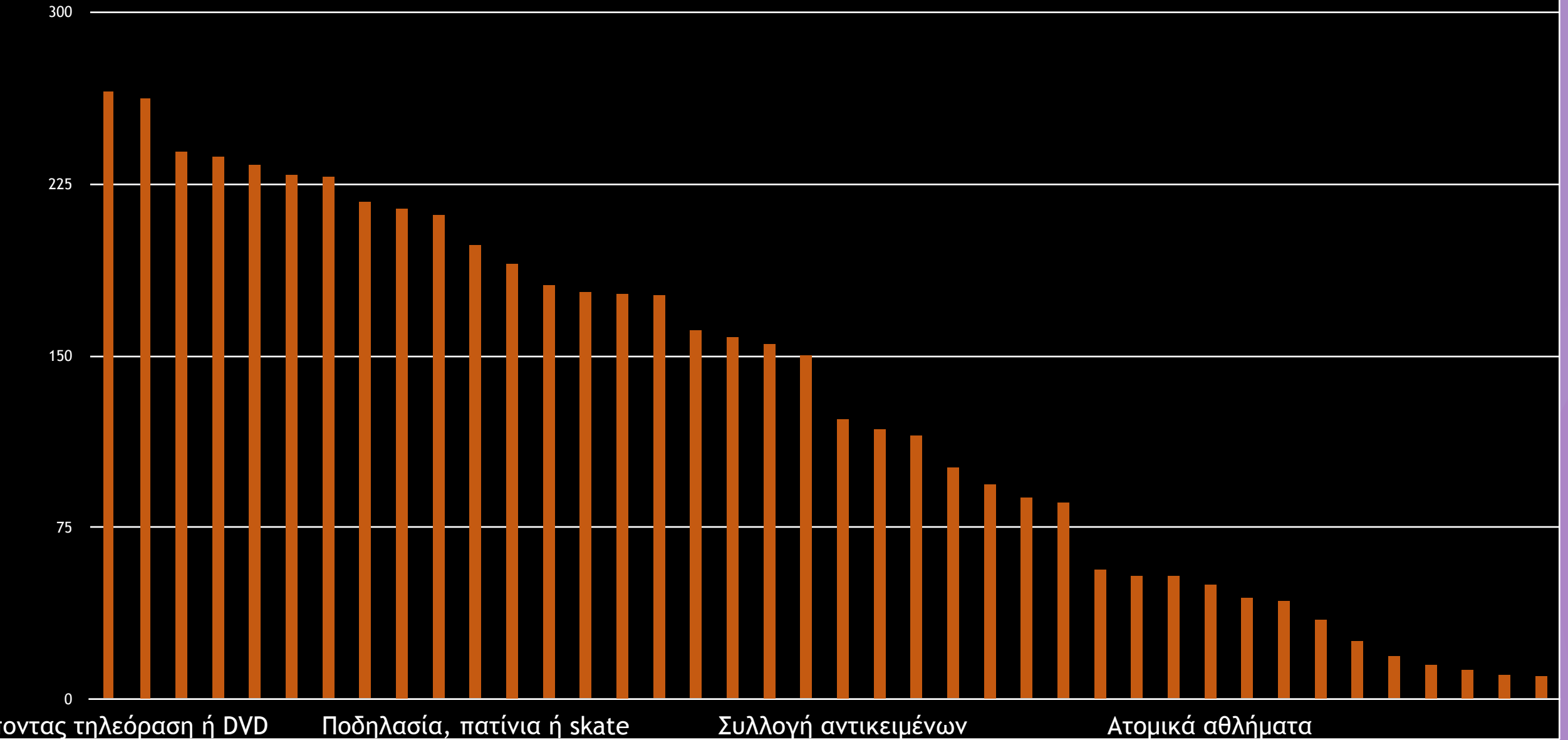
Τυπικές δραστηριότητες

200

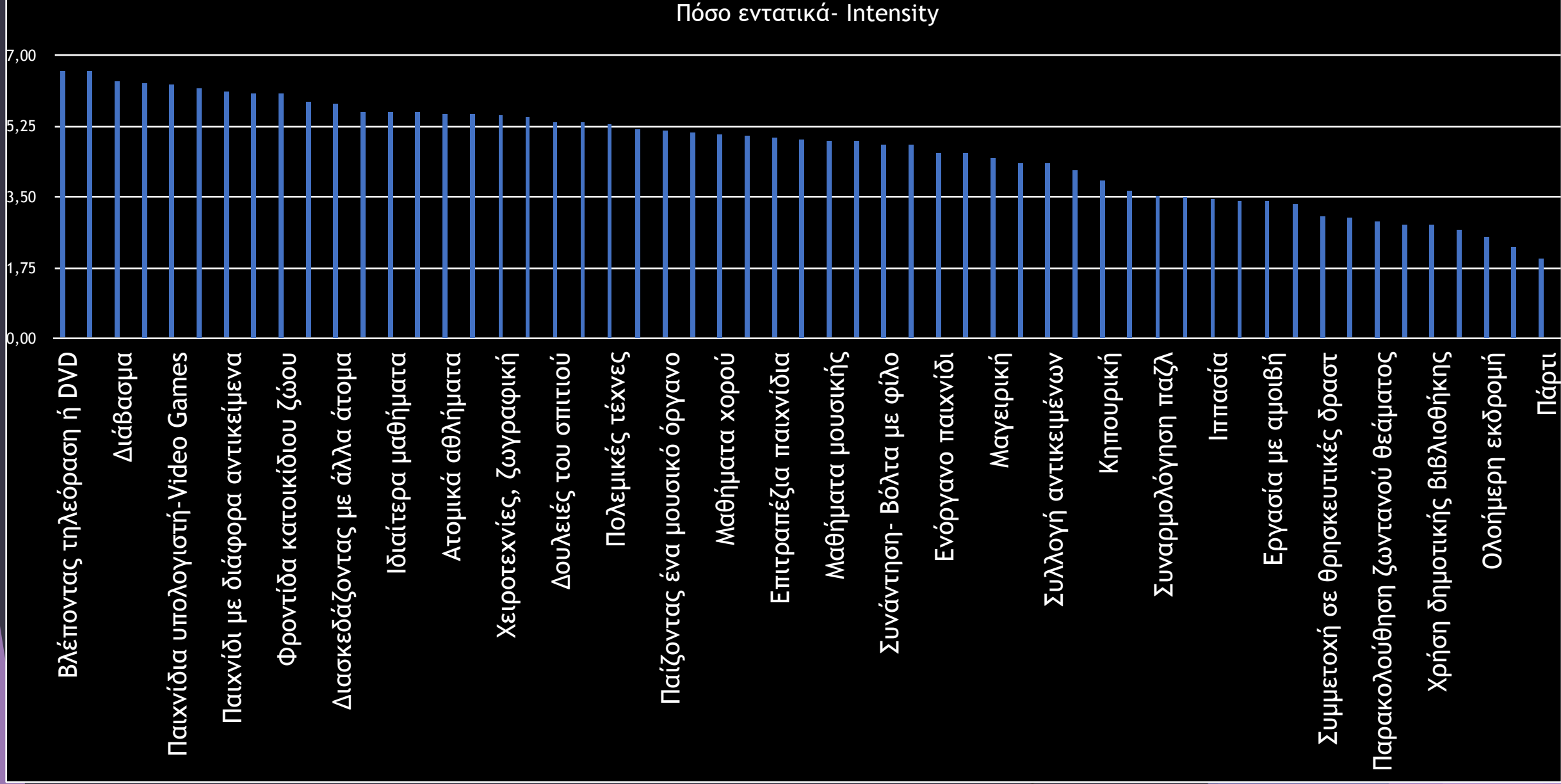

Πλήθος συμμετεχόντων ανά Μη Τυπική Δραστηριότητα

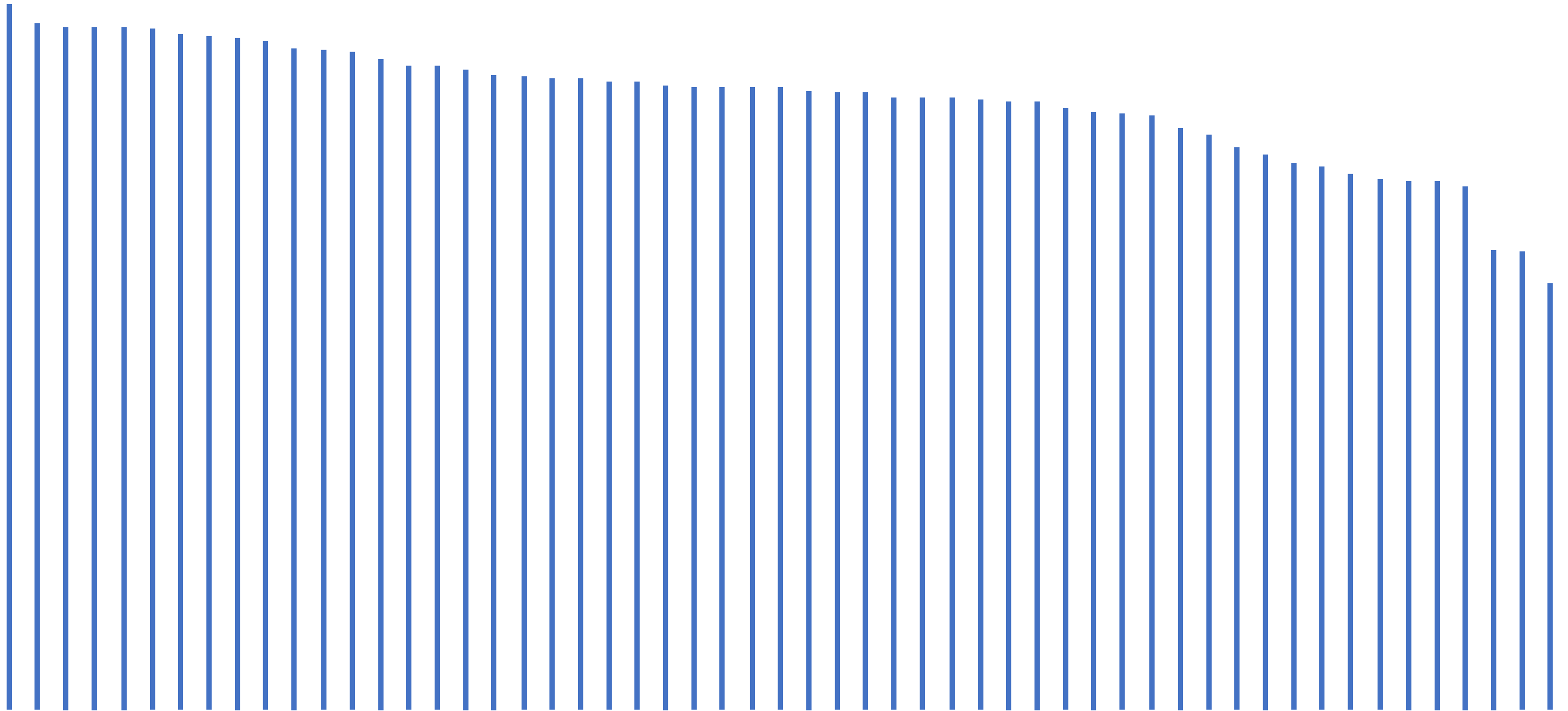
Μη Τυπικές δραστηριότητες

Ένταση των δραστηριοτήτων

Ευχαρίστηση για τις δραστηριότητες

Συμπεράσματα

- ▶ Τα παιδιά ασχολήθηκαν με Μη Τυπικές δραστηριότητες και Ψυχαγωγικές δραστηριότητες (1^η «βλέποντας τηλεόραση ή DVD» ευχαρίστηση=πολύ, 2^η «σχολική εργασία για το σπίτι» ευχαρίστηση=λίγο)
- ▶ Τις εκτελούσαν κατά κύριο λόγο μόνα τους.
- ▶ Η ευχαρίστηση είναι αρκετά υψηλή

Συμπεράσματα

- ▶ Δραστηριότητες για το σχολείο = χαμηλή ευχαρίστηση
- ▶ Τα πρότυπα συμμετοχής μεταξύ των αγοριών και των κοριτσιών δείχνουν να διαφέρουν σε δύο τύπους δραστηριοτήτων, στις δραστηριότητες Δεξιότητων και Αυτοβελτίωσης.
- ▶ Η ηλικία τείνει να επηρεάζει τη συμμετοχή

Προτάσεις για μελλοντική έρευνα

- ▶ Περαιτέρω ανάλυση των δεδομένων που προέκυψαν από τη συγκεκριμένη έρευνα
- ▶ Διερεύνηση των περιβαλλοντικών παραγόντων (φυσικό περιβάλλον, οικογένεια κ.α.) που επηρεάζουν τη συμμετοχή των παιδιών
- ▶ Σύγκριση μεταξύ διαφορετικών ηλικιακών ομάδων
- ▶ Επανάληψη της έρευνας σε φυσιολογικές συνθήκες διαβίωσης
- ▶ Χρήση αποτελεσμάτων για την ανάπτυξη καινοτόμων εργοθεραπευτικών προγραμμάτων προαγωγής της ενεργητικής συμμετοχής των παιδιών σε έργα με νόημα

Περιορισμοί

- Διερευνήθηκε το διάστημα των δύο μηνών (περιοριστικά μέτρα) και η διάρκεια διάθεσης του ερωτηματολογίου ήταν σχετικά μικρή
- Μπορεί να μην ήταν εφικτό να προσδιοριστεί από τα παιδιά με ακρίβεια το διάστημα του περιορισμού
- Η ηλεκτρονική αποστολή του ερωτηματολογίου δεν δίνει τη δυνατότητα να διαπιστωθεί ποιος συμπληρώνει το ερωτηματολόγιο.
- Η έκταση του ερωτηματολογίου
- Ο τόπος διαμονής καθώς δεν μπορούσαν να γενικευτούν τα αποτελέσματα
- Δεν ήταν δυνατή η στοχευμένη αποστολή σε συγκεκριμένες περιοχές ώστε το δείγμα να είναι αντιπροσωπευτικό των περιοχών της Ελλάδας.
- Η ύπαρξη πολλών μεταβλητών προς διερεύνηση (δεν ήταν δυνατή η ανάλυσή τους στην παρούσα έρευνα)

Children’s Experiences of Occupational Disruption During COVID-19 in Greece: An Exploratory Study

Abstract

Purpose: Occupational participation is considered essential for children's health, development and social connectedness. Due to the COVID-19 pandemic, however, net levels of children’s participation in everyday occupations

Design/methodology: Two hundred and seventy-five children aged 6 to 12 years old completed the Children's Assessment

Findings: Results of the descriptive statistical analysis indicated that during the first wave of the COVID pandemic in Greece, children

What is original/value of paper: The study described in this article was unique for its two specific foci.....

Key Words: COVID pandemic; occupational disruption; children’s occupations; recreational activities; occupational participation

Βιβλιογραφία

- ▶ Anastasiadi, I. and Tzetzis, G. (2013) 'Construct validation of the greek version of the children's assessment of participation and enjoyment (CAPE) and preferences for activities of children (PAC)', *Journal of Physical Activity and Health*, 10(4), pp. 523–532. doi: 10.1123/jpah.10.4.523.
- ▶ Bult, M. K. *et al.* (2010) 'Cross-cultural validation and psychometric evaluation of the Dutch language version of the Children's Assessment of Participation and Enjoyment (CAPE) in children with and without physical disabilities', *Clinical Rehabilitation*, 24(9), pp. 843–853. doi: 10.1177/0269215510367545.
- ▶ Fink, A. *et al.* (2016) 'Reliability of the German version of the Children's Assessment of Participation and Enjoyment (CAPE) and Preferences for Activities of Children (PAC)', *Child: Care, Health and Development*, 42(5), pp. 683–691. doi: 10.1111/cch.12360.
- ▶ Imms, C. (2008) 'Review of the children's assessment of participation and enjoyment and the preferences for activity of children', *Physical and Occupational Therapy in Pediatrics*, 28(4), pp. 389–404. doi: 10.1080/01942630802307135.
- ▶ Jarus, T. *et al.* (2010) 'Childhood participation in after-school activities: What is to be expected?', *British Journal of Occupational Therapy*, 73(8), pp. 344–350. doi: 10.4276/030802210X12813483277062.
- ▶ King, G. A. *et al.* (2007) 'Measuring children's participation in recreation and leisure activities: Construct validation of the CAPE and PAC', *Child: Care, Health and Development*, 33(1), pp. 28–39. doi: 10.1111/j.1365-2214.2006.00613.x.
- ▶ Longo, E. *et al.* (2014) 'Cross-cultural validation of the children's assessment of participation and enjoyment (CAPE) in Spain', *Child: Care, Health and Development*. doi: 10.1111/cch.12012.
- ▶ Nordtorp, H. L. *et al.* (2013) 'Reliability of the Norwegian version of the Children's Assessment of Participation and Enjoyment (CAPE) and Preferences for Activities of Children (PAC)', *Physical and Occupational Therapy in Pediatrics*. doi: 10.3109/01942638.2012.739269.
- ▶ Rea, L. M. and Parker, R. A. (2014) *Designing and conducting survey research A Comprehensive Guide*, Jossey-Bass. doi: 10.1007/s13398-014-0173-7.2.
- ▶ Shimoni, M., Engel-Yeger, B. and Tirosh, E. (2010) 'Participation in leisure activities among boys with attention deficit hyperactivity disorder', *Research in Developmental Disabilities*, 31(6), pp. 1234–1239. doi: 10.1016/j.ridd.2010.07.022.
- ▶ Stimson, R. J. (2014) 'Survey research methods', in *Handbook of Research Methods and Applications in Spatially Integrated Social Science*. doi: 10.4337/9780857932976.00016.
- ▶ Ullenhag, A. *et al.* (2012) 'Cultural validity of the Children's Assessment of Participation and Enjoyment/Preferences for Activities of Children (CAPE/PAC)', *Scandinavian Journal of Occupational Therapy*, 19(5), pp. 428–438. doi: 10.3109/11038128.2011.631218.

Σας ευχαριστώ πολύ για την
προσοχή σας

- ▶ Ζωγόγιαννη Σοφία
- ▶ sof.zogo@gmail.com